

TERESA MIŚ

Wydział Ekonomii - Uniwersytet Rzeszowski

ZASADY NALICZANIA PŁATNOŚCI DLA ROLNIKÓW W 2010 ROKU

1. Wstęp

W opracowaniu przedstawiono zasady przyznawania płatności bezpośrednich w 2010 roku, naliczania płatności dla rolników z tytułu gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), w tym nowych zasad ustalania kwot nienależnie lub nadmiernie pobranych płatności ONW oraz zasady pozostałych płatności dla rolników, w tym także wsparcia specjalnego w latach 2010-2012. Podstawowy materiał źródłowy stanowiły dane Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Departament Płatności Bezpośrednich, Departament Programowania i Sprawozdawczości) ze stycznia 2010 roku.

2. Nowe zasady ustalania kwot nienależnie lub nadmiernie pobranych płatności ONW

Zmiany w zasadach przyznawania płatności ONW wynikające z przepisów RK Nr 484/2009 **obowiązujące w 2010 roku** obejmują:

- wprowadzenie sankcji za brak zadeklarowania powierzchni niezgłoszonych do innych programów (Artykuł 7 RKE 1975/2006 „Stosowanie rozporządzenia (WE) nr 796/2004”)
- zmiany progów dotyczących stosowania sankcji za przedeklarowanie powierzchni zgodnie ze zmienionym artykułem 16 RK 1975/2006: nie więcej niż 3% lub 2 ha (brak sankcji powierzchniowych), powyżej 3% do 20% (podwójna wartość za przedeklarowany obszar), powyżej 20% do 50% (odmówienie płatności), powyżej 50% (sankcje wieloletnie),
- stosowanie tolerancji 0,1 ha i 20% dla różnicy między obszarem zadeklarowanym i obszarem stwierdzonym dla płatności ONW, tak, aby tolerancja była wyliczana dla sektora (wszystkich grup łącznie) zgodnie z art. 57 ust 3 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1122/2009 na podstawie zmienionego art. 16 ust 1 RK 1975/2006,
- zmiany wyliczania podstawy pomocy ONW (uśrednianie stawki); w kampanii 2009 podstawę do wyliczenia płatności stanowiła początkowa powierzch-

nia kwalifikowana oraz początkowa powierzchnia kwalifikowana modulowana. Uśrednianie kwoty jest odpowiednikiem modulacji płatności, dlatego w przypadku zastosowania średniej stawki płatności żadna inna modulacja nie będzie stosowana (zarówno przez początkową powierzchnię kwalifikowaną modulowaną jak i przez modulację podczas naliczania płatności).

Rolnicy, którzy zakończą 5 letnie zobowiązanie nie będą zaciągali nowego zobowiązania na podstawie wniosku złożonego w kampanii 2010. Zobowiązanie ONW obejmuje okres 5 lat od dnia otrzymania pierwszej płatności. Po zakończeniu okresu zobowiązania prawo nie wymaga rozpoczęcia nowego zobowiązania. W kampanii 2010 zostaną wprowadzone warunki dotyczące kontroli zobowiązań wieloletnich producentów związane z zakończeniem 5-letniego zobowiązania. W kontroli administracyjnej zobowiązanie będzie sprawdzane, jeżeli data złożenia wniosku na daną kampanię jest wcześniejsza niż data upływu zobowiązania.

Przykład 1

Koniec zobowiązania 20-05-2010

Data złożenia wniosku 15-05-2010

Zobowiązanie będzie sprawdzane w kontroli administracyjnej na podstawie danych wniosku z kampanii 2010.

Przykład 2

Koniec zobowiązania 20-03-2010

Data złożenia wniosku 15-05-2010

Zobowiązanie nie będzie sprawdzane w kontroli administracyjnej na podstawie danych wniosku z kampanii 2010.

Komisja może zdecydować o nałożeniu na państwo członkowskie kar finansowych w przypadku, gdy nie zostały wszczęte wszystkie postępowania administracyjne lub sądowe przewidziane ustawodawstwem krajowym i wspólnotowym dla odzyskiwania funduszy wypłaconym beneficjentom w roku następującym po pierwszym ustaleniu administracyjnym lub sądowym. (rozporządzenie Rady (WE) Nr 1290/2005 z dnia 21 czerwca 2005 r. rozporządzenie Rady (WE) Nr 885/2006 z dnia 21 czerwca 2006 r.).

Zgodnie z regulacją art. 73 ust. 5 rozporządzenia Komisji (WE) nr 796/2004 (dla kampanii 2004 roku – art. 49 ust. 5 rozporządzenia Komisji (WE) nr 2419/2001) obowiązek zwrotu nie powstaje, jeżeli:

- okres pomiędzy wypłatą płatności a pierwszym powiadomieniem rolnika o nieuzasadnionym charakterze tej płatności wynosi więcej niż 10 lat (dla spraw do 2009 r. włącznie),
- okres pomiędzy wypłatą płatności a pierwszym powiadomieniem rolnika o nieuzasadnionym charakterze tej płatności wynosi więcej niż 4 lata – jeżeli rolnik działał w dobrej wierze (dla spraw do 2009 r. włącznie).

Przyczyny zaległości to np. niewspółmiernie wysoka liczba spraw, w których istnieją przesłanki do ustalenia kwoty nienależnie lub nadmiernie pobranych

płatności ONW w porównaniu do analogicznych postępowań w ramach innych schematów pomocowych.

Przesłanki ustalania kwot nienależnie pobranych płatności ONW.

Przyznanie płatności z tytułu ONW związane jest z podjęciem przez rolnika zobowiązania do prowadzenia działalności rolniczej na wszystkich działkach rolnych będących w jego posiadaniu i położonych na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania przez okres 5 lat od dnia otrzymania pierwszej płatności z tytułu ONW. Na podstawie danych z systemu ZSZiK wynika, że rocznie w ok. 25 000 spraw z zakresu płatności ONW stwierdzone jest zaniechanie prowadzenia działalności rolniczej na wszystkich, bądź części działek objętych zobowiązaniem ONW, co oznacza konieczność przeprowadzenia w każdej ze spraw postępowania wyjaśniającego. W każdym przypadku ujawnienia zaprzestania działalności rolniczej na obszarach ONW, naruszającej podjęte zobowiązanie, powstaje konieczność przeprowadzenia postępowania w sprawie ustalenia kwot nienależnie lub nadmiernie pobranych płatności z tytułu ONW (chyba, że w sprawie stwierdzone zostaną przesłanki wykluczające obowiązek zwrotu płatności). Postępowanie administracyjne w sprawie ustalania kwot nienależnie lub nadmiernie pobranych płatności jest wszczynane z urzędu. Prowadzi je Prezes ARiMR, natomiast czynności związane z wszczęciem postępowania i wydaniem decyzji w sprawie ustalenia kwoty nienależnie lub nadmiernie pobranych płatności dokonywane są obecnie przez właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę rolnika Dyrektora OR, na podstawie pisemnego, imiennego upoważnienia wydanego przez Prezesa ARiMR. (art. 29 ust. 3 ustawy o ARiMR oraz art. 268a KPA)¹.

¹ Niektóre podstawy prawne regulujące przyznawanie płatności ONW:

- **Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)”, objętej Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013** (Dz. U. 2009 nr 40 poz. 329 ze zm.)
- **Ustawa z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich** (Dz. U. Nr 64, poz. 427 ze zm.)
- **Rozporządzenie Rady (WE) Nr 73/2009** z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiającego wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiające określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniające rozporządzenia (WE) nr 1290, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 (Dz. Urz. UE L30/92)
- **Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1122/2009** z dnia 30 listopada 2009 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 odnośnie do zasady wzajemnej zgodności, modulacji oraz zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli w ramach systemów wsparcia bezpośredniego przewidzianych w wymienionym rozporządzeniu oraz wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zasady wzajemnej zgodności w ramach systemu wsparcia ustanowionego dla sektora wina (Dz. Urz. UE z 02.12.2009 r. L 316/65) – stosowanie przepisów RK 796/2004 zgodnie z tabelą korelacji.

3. Zasady przyznawania płatności bezpośrednich w roku 2010

W polskim interesie jest upraszczanie WPR, ale w celu ograniczenia kosztów administracyjnych, w szczególności po stronie rolników Polska powinna popierać pozostawienie polityki rolnej w kompetencji Wspólnoty, głównie ze względu na nieuchronność kontynuowania wsparcia sektora rolnego i potrzebę funduszy na ten cel. Korzystnym rozwiązaniem dla Polski jest zmniejszenie obecnych różnic w stawkach płatności bezpośrednich [Guba 2008]. Efektywność wykorzystania transferów skierowanych na rozwój obszarów wiejskich i modernizację gospodarstw oraz płatności bezpośrednich będzie mieć coraz większe znaczenie dla poprawy sprawności gospodarstw rolnych, przekształceń strukturalnych w rolnictwie oraz rozwoju obszarów wiejskich [Zegar 2008].

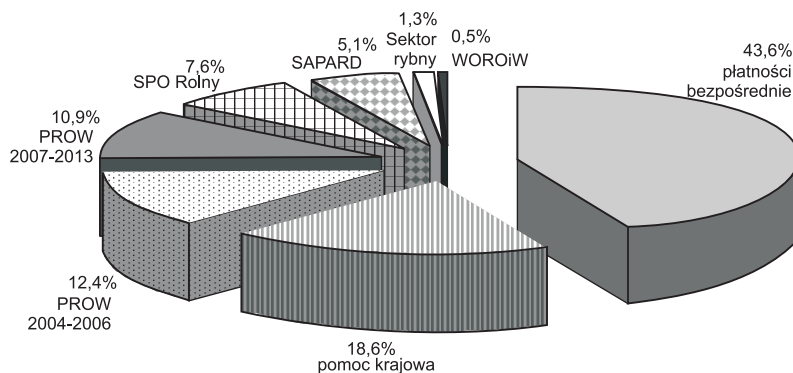
Zrealizowane przez ARiMR płatności obszarowe w latach 2004-2009 wyniosły 38,1 mld zł (w tym środki unijne stanowiły 22,6 mld zł, zaś krajowe 15,5 mld zł), co stanowi 43,6% w strukturze wszystkich płatności zrealizowanych w różnych programach pomocy na rzecz gospodarki żywnościowej i obszarów wiejskich (wykres 1)².

Przepisy prawa wspólnotowego obowiązujące w roku 2010:

- rozporządzenie Rady (WE) Nr 73/2009,
- rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1122/2009
- rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1121/2009
- rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1120/2009.

Wykres 1

Struktura płatności ARiMR zrealizowanej w latach 2009-2009 dla gospodarki żywnościowej i obszarów wiejskich

Źródło: Departament Programowania i Sprawozdawczości ARiMR, stan na 30.09.2009 r. Warszawa 2009.

² Wg stanu na 30.09.2009 r., Departament Programowania i Sprawozdawczości ARiMR Warszawa 2009.

Jednolita płatność obszarowa w 2010 roku (art.122 i 124 RR 73/2009)

Jednolita płatność obszarowa przysługuje rolnikowi jeżeli:

- wszystkie grunty rolne są utrzymywane zgodnie z normami przez cały rok kalendarzowy, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności,
- przestrzega wymogów przez cały rok kalendarzowy, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności,
- został mu nadany numer identyfikacyjny w trybie przepisów o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności.

W przypadku gdy działka rolna stanowi przedmiot posiadania samoistnego i posiadania zależnego, płatności obszarowe przysługują posiadaczowi zależnemu. Jeżeli działka rolna, w dniu 31 maja danego roku jest przedmiotem współposiadania, płatności obszarowe przysługują temu współposiadaczowi, na którego pozostali współposiadacze wyrazili pisemną zgodę. Jednolita płatność obszarowa przysługuje do powierzchni gruntów rolnych nie większej niż maksymalny kwalifikowalny obszar (PEG) wyznaczony dla każdej działki ewidencyjnej. Informacja o powierzchni maksymalnego kwalifikowalnego obszaru (PEG) jest podana w informacji dotyczącej działek deklarowanych do płatności, dołączonej do spersonalizowanego wniosku o przyznanie płatności na rok 2010 i stanowi wykonanie obowiązku, poinformowania strony, w toku postępowania administracyjnego, o faktach znanych organowi z urzędu (art. 77 § 4 zdanie drugie Kodeksu postępowania administracyjnego).

Jednolita płatność obszarowa do zagajników o krótkiej rotacji przysługuje do upraw jednolitych gatunkowo, zadeklarowanych jako odrębna działka rolna o powierzchni co najmniej 0,10 ha. Przysługuje ona tylko do gatunków drzew z rodzaju: wierzba, topola, brzoza.

Warunkiem przyznania jednolitej płatności obszarowej jest zbiór roślin w okresie: 6 lat w przypadku gatunków z rodzaju wierzba (*Salix* sp.), topola (*Populus* sp.) oraz 8 lat w przypadku gatunku brzoza (*Betula* sp.)

Powierzchnia referencyjna 14337000 ha – został złożony wniosek do KE o zmniejszenie powierzchni referencyjnej dla jednolitej płatności obszarowej o 200000 ha (14137000 ha). Spowoduje to zwiększenie stawki płatności JPO o ok. 2,5 euro/ha - stawka JPO na 2010 r. ok. 141, 6 euro/ha. Koperta finansowa na rok 2010 dla jednolitej płatności obszarowej – 1 994 196 000 euro (bez wsparcia specjalnego).

Krajowe Uzupełniające Płatności Obszarowe w 2010 roku

Rolnikowi, który w danym roku spełnia warunki do przyznania jednolitej płatności obszarowej przysługują następujące płatności uzupełniające:

- do powierzchni innych roślin i do powierzchni gruntów ornych, na których nie jest prowadzona uprawa roślin (uzupełniająca płatność podstawowa)”,

- do powierzchni upraw roślin przeznaczonych na paszę uprawianych na trwałych użytkach zielonych (płatność zwierzęca), do których została przyznana jednolita płatność obszarowa,
- do powierzchni uprawy chmielu niezwiązanej z produkcją.

Od roku 2010 nie będą przyznawane krajowe płatności uzupełniające do powierzchni uprawy chmielu związanej z produkcją.

Uzupełniająca płatność podstawowa – wykaz roślin kwalifikujących się do przyznania płatności:

- zboża, w tym kukurydza;
- mieszanki zbóż, roślin oleistych, roślin wysokobiałkowych, roślin strączkowych, roślin motylkowatych drobnonasiennych;
- rośliny oleiste (rzepak, rzepik, słonecznik, soja);
- len włóknisty i oleisty;
- konopie na włókno;
- rośliny strączkowe pastewne;
- rośliny strączkowe (wyka siewna, soczewica jadalna i ciecierzycza pospolita);
- orzechy (orzechy włoskie, leszczyna);
- rośliny motylkowate drobnonasienne;
- rośliny okopowe pastewne, z wyłączeniem ziemniaków pastewnych;
- rośliny wysokobiałkowe (bób, bobik, łubin słodki, groch siewny);
- trawy na trwałych użytkach zielonych przeznaczone na susz paszowy;
- mieszanki roślin motylkowatych drobnonasiennych z trawami (które nie zostały zgłoszone jako JPO, TUZ);
- rośliny przeznaczone na materiał siewny kategorii elitarny i kwalifikowany (zboża, oleiste i włókniste, trawy, motylkowate);
oraz
- powierzchnie gruntów ornych, na których nie jest prowadzona uprawa roślin (nawóz zielony na przyoranie).

Uzupełniająca płatność podstawowa – warunki szczegółowe

Uzupełniająca płatność podstawowa do powierzchni upraw orzechów przysługuje jeżeli liczba drzew orzechowych lub sadzonek tych drzew na hektar gruntów rolnych jest nie mniejsza niż: 200 – w przypadku leszczyny, 75 - w przypadku orzecha włoskiego.

Uzupełniająca płatność podstawowa do powierzchni, na których nie jest prowadzona uprawa roślin przysługuje jeżeli, powierzchnia ta podlegała co najmniej raz w roku, w terminie do dnia 31 lipca, zabiegom uprawowym zapobiegającym występowaniu i rozprzestrzenianiu się chwastów.

Uzupełniająca płatność podstawowa -zmiany

Uzupełniająca płatność podstawowa (UPO) będzie przysługiwała również do powierzchni, na których nie jest prowadzona uprawa roślin, jeżeli powierzchnie

te będą obsiewane na nawóz zielony i będą przyorane do końca sierpnia. Przyjęte założenie zapewnia, wymagane przepisami UE, odłączenie od produkcji, tego systemu pomocy. Stosowany dotychczas w Polsce system zawierał elementy wsparcia związanego z produkcją, a mianowicie pomoc była przyznawana w przypadku, gdy rolnik w danym roku uprawiał określone rośliny. Przy założeniu, że ok. 500 000 ha zostanie zakwalifikowane do płatności UPO, stawka tej płatności będzie mniejsza o ok. 4,4 euro/ha.

Płatność zwierzęca – zmiany

Płatność zwierzęca w danym roku kalendarzowym będzie również przysługiwała, jeżeli małżonek rolnika w okresie referencyjnym był posiadaczem bydła, owiec kóz lub koni i w roku składania wniosku małżonek nie żyje.

Płatność cukrowa w 2010 roku - zmiany

Płatność cukrowa przysługuje rolnikowi, który spełnia warunki do przyznania jednolitej płatności obszarowej (powierzchnia stwierdzona co najmniej 1 ha) w danym roku i który zawarł:

- na rok gospodarczy 2006/2007 z producentem cukru umowę dostawy buraków cukrowych,
- na rok gospodarczy 2005/2006 umowę dostawy buraków cukrowych z producentem cukru, który zrzekł się w roku gospodarczym 2006/2007 kwoty.

Płatność cukrowa przysługuje także w przypadku, gdy buraki cukrowe były objęte umową dostawy zawartą: z małżonkiem rolnika wnioskującego o płatność cukrową, także w przypadku gdy osoby te nie pozostawały w związku małżeńskim w dniu zawarcia tej umowy lub ze spadkodawcą rolnika wnioskującego o płatność cukrową lub ze spadkodawcą małżonka rolnika wnioskującego o płatność cukrową.

Płatność do pomidorów - zmiany

Rolnikowi, który spełnia warunki do przyznania jednolitej płatności obszarowej w danym roku i który złożył wniosek o przyznanie tej płatności oraz który w roku gospodarczym 2006/2007 dostarczył pomidory do przetworzenia zgodnie ze świadectwem dostawy owoców i warzyw do przetwórstwa, przysługuje płatność do pomidorów. Płatność do pomidorów przysługuje do masy netto pomidorów, dopuszczonych do przetworzenia, dostarczonych przez wnioskującego o płatność do pomidorów lub małżonka wnioskującego o płatność do pomidorów, nawet jeżeli osoby te nie pozostawały w związku małżeńskim w roku gospodarczym, lub spadkodawcę wnioskującego o płatność do pomidorów lub spadkodawcę małżonka wnioskującego o płatność do pomidorów, lub przekazującego gospodarstwo rolne w związku z wypłacaną rentą strukturalną, emeryturą lub rentą rolniczą z ubezpieczenia społecznego rolników, jeżeli rolnik wnioskujący o płatność do pomidorów lub małżonek tego rolnika mógłby dziedziczyć z ustawy przekazane gospodarstwo rolne.

Przejęciowe płatności z tytułu owoców miękkich w 2010 roku

Rolnikowi przysługuje płatność do owoców miękkich na będące w jego posiadaniu grunty rolne wchodzące w skład gospodarstwa rolnego, do powierzchni uprawy malin i truskawek objętych umową przetwarzania lub zobowiązaniem do realizacji dostawy, jeżeli:

- posiada działki rolne o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha;
- wszystkie grunty rolne są utrzymywane zgodnie z normami przez cały rok kalendarzowy, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności;
- przestrzega wymogów przez cały rok kalendarzowy, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności;
- umowa o przetwórstwo (zawarta z zatwierdzonym przetwórcą/skupującym) lub zobowiązanie do realizacji dostawy zawiera co najmniej: nazwy i adresy stron umowy, wskazanie gatunku rośliny objętej umową, powierzchnie uprawy danego gatunku, numer identyfikacyjny rolnika.

Rolnik wnioskujący o przyznanie przejściowych płatności z tytułu owoców miękkich, kopię umowy o przetwórstwo albo zobowiązania do realizacji dostawy składa kierownikowi biura powiatowego Agencji w terminie do dnia 31 lipca roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie płatności. W roku 2010 umowę o przetwórstwo albo zobowiązanie do realizacji dostawy składa się w terminie do dnia 2 sierpnia 2010 r. - ze względu na fakt, że 31 lipca przypada w sobotę (art. 22 RK 1122/2009).

Płatności do upraw roślin energetycznych od roku 2010 zostały wycofane, ale surowce energetyczne zebrane do roku 2009 muszą zostać przetworzone albo wykorzystane lub przetworzone w gospodarstwie najpóźniej do dnia 31 lipca drugiego roku po roku zbiorów. Surowce zebrane w roku 2009 muszą zostać przetworzone albo wykorzystane lub przetworzone w gospodarstwie do dnia 31 lipca 2011 r. Jeżeli rolnik nie wykorzysta lub nie przetworzy roślin energetycznych w gospodarstwie do dnia 31 lipca drugiego roku po roku zbiorów, wypłacone płatności z tego tytułu podlegają zwrotowi oraz na rolnika nakładana jest kara pieniężna. Zobowiązania do zbioru wieloletnich roślin energetycznych przypadające po dniu 31 grudnia 2009 r. wygasają. W związku ze zniesieniem płatności do upraw roślin energetycznych od roku 2010 nie będzie też przyznawana pomoc do rzepaku (pomoc de minimis). W 2009 roku ARiMR z tego tytułu wypłaciła rolnikom 3,7 mln zł.

4. Wsparcie specjalne (nowe schematy pomocowe) w 2010 roku

Wsparcie specjalne (art. 68 RR 73/2009)

Od roku 2010 rolnicy, którzy spełniają warunki do otrzymania jednolitej płatności obszarowej, będą mogli ubiegać się o nowe schematy pomocowe w ramach wsparcia specjalnego (tabela 1). Na ten cel państwo członkowskie może przezna-

czyć 10% koperty finansowej przeznaczonej na jednolite płatności obszarowe. W Polsce zamierza się w ramach wsparcia specjalnego wprowadzić dwa rodzaje pomocy na lata 2010–2012:

- specjalną płatność obszarową do powierzchni upraw roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych,
- płatność do krów i owiec.

Tabela 1

Wsparcie specjalne

Wyszczególnienie	Szacowana powierzchnia/ liczba do objęcia płatnością	Roczna koperta finansowa	Szacowana stawka płatności
Specjalna płatność obszarowa	180 tys. ha	10,8 mln euro	60 euro/ha
Płatność do krów	200 tys. krów	28,5 mln euro	142,5 euro/szt
Płatność do owiec	50 tys. owiec	1,5 mln euro	30 euro/szt

Źródło: dane ARiMR Departament Płatności Bezpośrednich styczeń 2010 r.

W Polsce na wsparcie specjalne zostanie przeznaczona kwota 40,8 mln euro, co stanowi 1,3% środków finansowych przeznaczonych na jednolite płatności obszarowe.

Płatność do krów i owiec stanowi wsparcie specjalne ukierunkowane na szczególne niedogodności, których doświadczają rolnicy w sektorze mleczarskim, wołowiny i cielęciny, mięsa baraniego na obszarach wrażliwych pod względem gospodarczym lub środowiskowym.

Płatność do krów i owiec będzie realizowana w formie płatności związanych z liczbą zwierząt aktualnie utrzymywanych przez danego rolnika. Informacje o posiadanych przez rolnika zwierzętach, potencjalnie kwalifikujących się do przyznania płatności do krów i owiec w roku 2010, dostępne są w biurach powiatowych ARiMR. Płatność do krów i owiec ma przyczynić się do bardziej zrównoważonego regionalnego rozkładu tej produkcji w przyszłości, i tym samym, do bardziej zrównoważonego rozwoju rolnictwa. Płatność do krów przysługuje jeśli rolnik w dniu 31 maja danego roku posiada nie więcej niż 10 samic z gatunku bydła domowego (*Bos taurus*) w wieku co najmniej 36 miesięcy, co potwierdza wpis do rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych prowadzonego na podstawie przepisów o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt. Płatność ta przysługuje do zwierząt, znajdujących się w dniu 31 maja danego roku w siedzibie stada położonej w na terenie województw: lubelskiego, małopolskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego, lub śląskiego. Płatność do owiec przysługuje jeśli rolnik w dniu 31 maja danego roku posiada co najmniej 10 samic z gatunku owca domowa (*Ovis aries*) mających co najmniej 18 miesięcy życia, znajdujących się w siedzibie stada położonej na terenie województw: podkarpackiego, małopolskiego, śląskiego, opolskiego lub dolnośląskiego, co potwierdza wpis do rejestru zwierząt

gospodarskich oznakowanych prowadzonego na podstawie przepisów o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt. Płatność do krów i owiec przysługuje do tych sztuk owiec lub krów, które w danym roku nie zostały zadeklarowane we wniosku o przyznanie płatności z tytułu realizacji przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt (PROW 2004-2006) lub wniosku o przyznanie płatności rolnośrodowiskowej (PROW 2007-2013). W przypadku gdy zwierzę, w dniu 31 maja danego roku, jest przedmiotem współposiadania płatność do krów i owiec przysługuje temu współposiadaczowi, na którego pozostali współposiadacze wyrazili pisemną zgodę. W przypadku gdy w dniu 31 maja danego roku nastąpiło przeniesienie posiadania zwierzęcia, płatność do krów i owiec przysługuje rolnikowi, który posiadał to zwierzę jako ostatni w tym dniu, co potwierdza wpis do rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych prowadzonego na podstawie przepisów o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt.

Wsparcie do upraw roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych, zostało wprowadzone w związku z pozytywnym oddziaływaniem tych roślin na środowisko i gospodarkę rolną poprzez ograniczenie stosowania mineralnych nawozów azotowych. Zwiększenie udziału tych roślin w strukturze upraw spowoduje:

- zwiększenie pojemności sorpcyjnej i wodnej gleb, a tym samym zmniejszenie ryzyka migracji biogenów i pozostałości środków ochrony roślin do wód podziemnych,
- poprawę naturalnej produktywności gleb i ich lepszą adaptację do zmian klimatu poprzez zwiększenie zawartości materii ograniczanej i poprawę struktury,
- ograniczenie zużycia energii niezbędnej do produkcji i stosowania nawozów azotowych, co dodatkowo przyczyni się do redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Płatność przysługuje rolnikowi do powierzchni upraw roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych uprawianych w plonie głównym (siew czysty), położonych na działkach rolnych, do których została przyznana jednolita płatność obszarowa. Do powierzchni upraw tych roślin przysługuje również jednolita płatność obszarowa i uzupełniająca płatność podstawowa (jeśli roślina kwalifikuje się do płatności UPO).

Płatność nie przysługuje do powierzchni upraw, które w roku 2010 są zadeklarowane we wnioskach o płatności z tytułu realizacji przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt (PROW 2004-2006) lub o płatności rolnośrodowiskowe (PROW 2007-2013).

Lista gatunków roślin, do których może zostać przyznana płatność:

I. Rośliny strączkowe: bób, bobik, ciecierzycza, fasola zwykła, fasola wielokwiatowa, groch siewny, groch siewny cukrowy, soczewica jadalna, soja zwyczaj-

na, łubin biały, łubin wąskolistny, łubin żółty, peluszka, seradela uprawna, wyka siewna.

II. Rośliny motylkowe drobnonasienne: koniczyna czerwona, koniczyna biała, koniczyna białoróżowa, koniczyna perska, koniczyna krwistoczerwona, komanica zwyczajna, esparceta siewna, lucerna siewna, lucerna mieszańcowa.

5. Podsumowanie

W 2010 roku rolnicy już siódmy raz od czasu przystąpienia Polski do UE mogą składać wnioski o płatności obszarowe. Rolnikom, którzy spełniają warunki do przyznania jednolitej płatności obszarowej przysługują płatności uzupełniające: uzupełniająca płatność podstawowa, płatność zwierzęca oraz płatność do powierzchni uprawy chmielu niezwiązanej z produkcją. Od roku 2010 nie będą przyznawane krajowe płatności uzupełniające do powierzchni uprawy chmielu związanej z produkcją, ale utrzymane zostaną płatności do owoców miękkich.

Nowe zasady i zmiany obowiązujące w latach 2010–2012 dotyczą możliwości ubiegania się rolników, którzy spełniają warunki do otrzymania jednolitej płatności obszarowej o nowe schematy pomocowe w ramach wsparcia specjalnego. Wsparcie to obejmuje specjalną płatność obszarową do powierzchni upraw roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych oraz płatność do krów i owiec. Likwidacji uległy płatności do upraw energetycznych, ale przedłużono stosowanie oddzielnej płatności cukrowej do 2013 roku. Znajomość zasad naliczania płatności i zmian obowiązujących w 2010 roku przez rolników zwiększa możliwości ubiegania się o dofinansowanie, a tym samym poprawy sytuacji dochodowej gospodarstw.

LITERATURA

1. Departament Programowania i Sprawozdawczości ARiMR (2009): Informacja miesięczna z realizacji zadań ARiMR. Wrzesień 2009, Warszawa.
2. Guba W. (2008): Przewidywany kształt Wspólnej Polityki Rolnej w latach 2013-2020. [w:] Wyzwania przed obszarami wiejskimi i rolnictwem perspektywie lat 2014-2020. M. Kłodziński (red.) IRWiR PAN Warszawa.
3. Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)”, objętej Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. 2009 nr 40 poz. 329 ze zm.)
4. Rozporządzenie Rady (WE) Nr 73/2009 z dnia 19 stycznia 2009 r. ustanawiającego wspólne zasady dla systemów wsparcia bezpośredniego dla rolników w ramach wspólnej polityki rolnej i ustanawiające określone systemy wsparcia dla rolników, zmieniające roz-

porządzenia (WE) nr 1290, (WE) nr 247/2006, (WE) nr 378/2007 oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 1782/2003 (Dz. Urz. UE L30/92).

5. Rozporządzenie komisji (WE) nr 1122/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 odnośnie do zasady wzajemnej zgodności, modulacji oraz zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli w ramach systemów wsparcia bezpośredniego przewidzianych w wymienionym rozporządzeniu oraz wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zasady wzajemnej zgodności w ramach systemu wsparcia ustanowionego dla sektora wina (Dz. Urz. UE z 02.12.2009 r. L 316/65) – stosowanie przepisów RK 796/2004 zgodnie z tabelą korelacji.
6. Ustawa z dnia 7 marca 2007 r. o *wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich* (Dz. U. Nr 64, poz. 427 ze zm.)
7. Zegar J.S. (2008): *Dochody w rolnictwie w okresie transformacji i integracji europejskiej*. IERiGŻ – PIB Warszawa 2008.

TERESA MIŚ

ZASADY NALICZANIA PŁATNOŚCI DLA ROLNIKÓW W 2010 ROKU

Słowa kluczowe: *Wspólna Polityka Rolna, rolnicy, płatności bezpośrednie*

STRESZCZENIE

W opracowaniu przedstawiono zasady naliczania płatności dla rolników z tytułu gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), w tym nowych zasad ustalania kwot nienależnie lub nadmiernie pobranych płatności ONW, zasady przyznawania płatności bezpośrednich w 2010 roku. Ukazano także zasady pozostałych płatności dla rolników, w tym z tytułu owoców miękkich oraz wsparcia specjalnego w latach 2010-2012, czyli płatności do krów i owiec oraz specjalnej płatności obszarowej do powierzchni upraw roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych.

TERESA MIŚ

CALCULATION RULES FOR DIRECT PAYMENTS FOR FARMERS IN 2010

Key words: *Common Agricultural Policy, farmers, agriculture, direct payments*

SUMMARY

The paper presents the rules of calculation of direct payments for farmers on account of their farming in highland regions and similar areas (LFAs) with unfavorable farming conditions, including new rules for determining the amounts of unjustified or excessive

payments on that account, as well as the principles of direct payment granting in 2010. Rules concerning the remaining payments for farmers are outlined as well, including those related to soft fruits, as well as the special subsidies over 2010-2012, i.e. payments applicable to cow and sheep breeding and special payments in areas with cultivation of (small-seed) pulse and papilionaceous crops.

e-mail: t.mis@univ.rzeszow.pl